

STREIF

Samfunnsfag for videregående

13 Ei verd utan grenser

Globalisering

- Varer, kapital, informasjon, kultur og menneske kryssar grenser i større omfang og i raskare tempo enn nokon gong.
- Det som skjer ein stad i verda, får stadig meir å seie for einskildmenneske, bedrifter og samfunn andre stader.
- Styrt prosess:
 - Teknologisk utvikling.
 - Politiske vedtak i nasjonale og internasjonale organ, frihandelsavtalar.

Globalisering

Økonomisk globalisering:

- Marknadsøkonomi.
- Produksjon flytta til land der produksjonskostnadene er låge.
- Transnasjonale selskap.
- Framleis nasjonal, skjerma produksjon.

Globalisering

Kulturell globalisering:

- Same forbruksvarer og kulturimpulsar.
- Ikkje like intens i alle land og regionar.

Politisk globalisering:

- Globalt politisk samarbeid (neste kapittel).

Konsekvensar av globalisering

Positive konsekvensar:

- Økonomisk vekst i rike og ein del fattige land.
- Gir godt utgangspunkt for generell velstandsutvikling på sikt.
- Økonomisk samarbeid er fredsskapande.
- Transnasjonale selskap innfører betre lønns- og arbeidsforhold enn dei lokale standardane.

Konsekvensar av globalisering

Negative konsekvensar:

- Ein del fattige land har blitt fattigare.
- Dei økonomiske skilnadene i verda aukar, og det verkar konfliktskapande.
- Nasjonale styresmakter mistar makt til dei transnasjonale selskapa.
- Auka miljøproblem.
- Mindre kulturelt mangfald.
- Auka organisert, internasjonal kriminalitet.

Organisasjonar

- Verdshandelsorganisasjonen (WTO):
 - 153 medlemsland (mars 2009).
 - Ønskjer å auke den økonomiske veksten gjennom å liberalisere verdshandelen.
 - Konsensusorganisasjon.
 - Fattige og rike land står mot kvarandre, særleg når det gjeld landbruksprodukt.

Organisasjonar

- Det sosiale verdsforum (WSF):
 - Årleg internasjonalt møte for medlemmer av ulike organisasjonar som er kritiske til globaliseringa.

Fattige og rike

- Ulik fordeling av ressursane i verda:
 - 1,2 milliardar menneske lever i ekstrem fattigdom.
- Heng saman med den industrielle utviklinga:
 - I-land i nord.
 - U-land i sør.
 - Nyindustrialiserte land (NIC) i Aust-Asia og Latin-Amerika.
- Dei fattigaste i verda er kvinner.

Årsaker til fattigdom

- Kolonitida.
- Gjeldsproblem.
- Høg befolkningsvekst.
- Mangel på sentrale samfunnsinstitusjonar og infrastruktur (systemkrise).
- Lågt utdanningsnivå.
- Hiv/aids.

Årsaker til fattigdom

- Politisk ustabilitet, korrupsjon og totalitære regime.
- Fattigdommens vonde sirkel: fattigdom hindrar økonomisk vekst og utvikling.

Kva kan vi gjere?

- «Trade plus aid».
- Utviklingshjelp (0,7 % av BNP).
- Gjeldssletting.
- Godta krava frå u-landa i WTO-forhandlingane.
- Mikrofinans.
- Tusenårsmåla til FN.

Berekraftig utvikling?

- Rapport frå 1987 introduserte omgrepet.
- Bruke naturressursane utan å øydeleggje ressursgrunnlaget for kommande generasjonar.
- Miljøproblema er knytte til fattigdomsproblema og den økonomiske globaliseringa:
 - Overforbruk i Vesten.
 - Rovdrift på naturressursar i fattige land.

Berekraftig utvikling?

- Dei som er minst skuld i miljøproblema, blir hardast råka.
- FN-toppmøte om miljøspørsmål:
 - Miljørapportar.
 - Miljøavtalar.
- *State of the World.*

Viktigaste miljøutfordringar

- Klimaendringane får konsekvensar for alle.
- Nyrike land i Aust-Asia ønskjer same levestandard som Vesten, men Vesten vil ikkje redusere sin eigen levestandard.